

Mariborom. Najrajše pa je bival na svojem dvoru (Brandhof) na zgornjem Štajerskem, od koder je s puško na ramah posebno rad hodil lovit divjih koz. Bil je tudi duša pri vseh početjih v svoji deželi do smrti svoje, ki ga je še prehitro v njegovem gradu v Gradcu, 11. maja l. 1859. doletela.

In ker je bil ves čas štajerski deželni vdan, ker je njegove gore in doline tako dobro poznaval, kakor malo kdo, ker si je Štajerko in Slovenko, po rodu doma od sv. Lovrenca v Slov. goricah, za suprugo izbral, ker je najrajše na

Štajerskem bival in deloval in kar le mogel za svoje Štajerce storil — zato ga oni tudi po njegovej smrti čislajo in prisrčno ljubijo in se bodo še vedno hvaležno spominjali svojega nadvojvode Jovana.

Ivan Lapajne.

Gospodarske stvari.

Kako in odkod konji tolikokrat oslepejo.

M. Gotovo se je že marsikdo čudil tej prikazni, da ni domače živine, ki bi tolikokrat in tako rada oslepnila, kakor ravno najlepša med vso domačo živino — konj. Vzrokov pa, ki konjem očesne bolezni vzročujejo, je poglavitno čvetero, o katerih hočemo tukaj bolj natanko govoriti. Prvi teh vzrokov so visoke gare ali lojtre nad jaslami za seno in mrvo konjsko. V vseh navadnih konjskih hlevih so te lojtre tako nad jaslami napravljene, da je žival primorana z provzdignjeno glavo in raztegnjenim vratom izmed lojternih klincev si mrvo pipati. Pri tem delu se pa le prerado prigodi, da konju kaka resa ali kaj drugega takega, ki ima nasprotno kavkeljike, v oko pade in v njem trdno obsedi. Vsa poplakovavna voda iz solznih slez ni v stanu rese iz očesa poplaskniti. Ako se pogosto vname in slednjič popolno pogubi posebno, ker se živinčetu od nobene strani ne prizanaša, dostikrat ž njim še le prav sirovo ravna. Drugi vzrok je dosti ščipajoči sopuh po konjskih hlevih in pa slaba ali celo napačna svetloba v hlevih. Ostri amonjakovi plin, ki tudi človeško oko zgrabi in do solz očijpne, mora tudi očesu konjevemu škodljiv biti. Če kdo ugovarja, da je konj slabe svetlobe v hlevu navajen, tako je to skoz in skoz kriva misel. Konj, če ravno dosti bolj naravnost naprej vidi, kakor ktera drugih domačih živali, vendar še daleč ni tako ravnega pogleda na ravnost naprej kakor človek, potrebuje tedaj druge razsvetlave v svojem hlevu. Ako se mu da svetloba od strani, obrnjeno mu je oko v stran po svetlobi in sicer samo vedno le jedno oko, drugo pa ostane v senci, v temi. Ta nejednako razdeljena svetloba pa slabi obe očesi. Ako se konj pa tako postavi, da je od svetlobe proč obrnjen vedno le v temo gleda, kar je v njegovi naturi zoperno in po nagli spremembi svetlobe, ko se konj iz hleva izpelje, škodljivo. Ako se konj pa

naravnost proti luči postavi, se mu blišči in očem tudi škoduje. Zato je tedaj najboljšje, da se konjski hlev tako napravi, da prihaja svetloba le bolj od zgoraj v njega. To se pa more zgoditi, če so okna visoko postavljena in živali z glavo proti njim obrnjene. Vedno pa mora biti hlev kolikor mogoče svitel, kakor o belem dnevu. Konj ni kaka ponočna žival ali pomračna in tudi ne potrebuje umetne temote kakor one živali, ktere se za mesarja pitajo. Žgeči sopuh v konjskih hlevih, o katerem morda marsikteri misli, da ga ni spraviti iz hlevov in da je neka bistvena njihova lastnost, se pa prav lahko odpravi po snažnosti in skrbni strežbi. Najdejo se mnogi konjski hlevi, v katerih o tem ščipajočem sopuhu ni sledu ne. Ni treba ravno razsmradivnih pomočkov kakor malca, šote, železnega vitriola itd. Snažnost sama to vse opraviti more. Seveda pa tudi pod ne sme tako položiti biti, da izločne tekočine v se posrkuje in tako prava kuhinja ščipajočega smradu postane.

Tretji vzrok so naočniki ali zaslonke na oči plašljivih konjev na konjski opravi. Oči konjeve stojé namreč, kakor je sploh znano, v ostrem kotu na nosno kost. Če tedaj ravno stojé, gledajo v stran in obsegajo veči obzorni krog kakor ga pa obsega človeško oko. Da bi se toraj v voz vpreženim živalim strah in prah naglo pokazavših se reči odvezel ali boljše rečeno, da bi se te reči konjevemu pogledu brž ko mogoče odtegnile, so izumile pametne butice človeške one konjske naočnike, štirioglate plošče, ki bi konjskemu očesu branile v stran gledati in ga silile samo naprej svoje poglede obračati. Zato pa konjsko oko celo ni vstvarjeno, nahaja se toraj vedno v nekem prisiljenem položaju. Kdor je te konjske naočnike izumil, je pri tem gotovo le človeško oko v mislih imel, za katero je postranska branivna plošča brez vse škode in kvara in tudi primerna na strani nahajajoče se stvari ob potu naglo iz obzorja mu vzeti. Drugače pa je to z konjskim očesom. Konjsko oko je po naočniku vedno prisiljeno očesno punčico z silo naprej obračati, zadnjo držečo mišico napenjati, sprednjo pa ohlapno puščati. Vrh tega si lahko mislimo, kolika je to muka in dražba cel ljubi dan tesno pred očmi desko privezано nositi. Če vse to premislimo in preudarimo, se ne bodemo čudili, ako se konju z časom oko skali, zboli in slednjič popolnoma oslepi. In vse to prav brez vse koristi. Kajti po skušnji naočniki konjski nimajo prav nobene koristi. Ravno nasprotno je resnično. Naočniki zlo, katero se hoče z njimi zaprečiti, ravno povečajo. Konj postane po njih še bolj strašljiv in splašljiv. To je popolnoma naravno in tudi ne more drugače biti. Kdor ne verjame, naj le poskusi in naočnike na konjski opravi proč postavi. Kmalom se boče prepričal, da so mu popolnoma brez vsega haska. Mnogo konjskih gospodarjev je to grdo, brezkoristno in mučno ošemljenje odpravilo in njihovi konji se pri tem prav dobro počutijo. Njim samim se pa tudi še ni kaj več nesreč pripetilo,

kakor poprej z našemljenimi konji. Vsakako se sme po vsi pravici reči, da so konjem naočniki prava konjska muka in ne bi bilo odveč, če bi celo gosposka skrbela, da bi se odpravili.

Četrty vzrok oslepljenja konjskega je pa le prepegostokrat bič hlapčev ali gospodarjev. Kolikokrat se primeri, da švigajoči bičev konec zadene nehoté oko konjevo in prebije v njem kako žilico in napravi tako vnetje, kterege nasledek je neredkokrat popolna slepota. To se lahko zgodi nehoté tudi takim konjskim hlapcem, ki sicer z konji navadno lepo ravnajo in le od časa do časa konje rahlo švignejo, da jih spodbudijo in bolj žive obdržé! Koliko večkrat se pa to zgodi onim sirovežem, kateri oves z bičem pri konjih nadomestujejo in neusmiljeno ne le po hrbtu in bedrih, ampak po vratu in glavi udrihajo, le da ubogo živinico prav zaskeli. Da se pri takem poganjanju vpreženi živinici, ki se ne more nič braniti, to ali uno oko v pravem pomenu besede izbije, kdo bi se temu še čuditi hotel.

Poziv k udeležitvi pri celjski razstavi. Dne 5. 6. in 7. oktobra t. l. se bode v Celju napravila kmetijska okrožna (regionalna) razstava. Že petuajst let nismo imeli enake naprave na spodnem Štajerskem. Ta razstava se bode napravila samo v prid ljudstva po deželi, in da ne bode trud, kterege to početje vzroči, brez vspeha, je treba živahnega vdeleževanja in sicer s tem, da bode ljudstvo svoje pridelke izpostavilo in razstavo pridno obiskovali. Izpostavljanje konjev, goved, svinj i. t. d. ima poseben dobiček, ker se bodo obdarili posestniki najboljših konjev z 10 do 50 gold. v srebru, krav z 5 do 40 gld. v srebru, svinj z 1 do 2 zlat. to so darila pridnemu gospodarju za leta dolgi trud ter v spodbudo marljivega napredovanja v živinoreji. Pri izpostavi konjev dne 5. oktobra se bode razdelilo 280 gld. v srebru; dne 6. oktobra pri razstavi goveje živine in svinj pa 800 gld. v srebru in 15 zlatov. Razun tega so določene premije tudi za druge kmetijske reči. Zelo važno je tedaj, da se lepa živina za pleme sposobna izpostavi. K temu je treba, da se to do 15. septembra naznani.

V imenu odbora razstave predsednik

Berks.

Pomoč zoper gine. Skušena gospodinja nam poroča, da se je sledečim vraštvom že mnogim otrokom gine odpravila: Zagrej tri žlice laškega olja v ponvici; med tem vzemi belak od dveh jajc, pa ga prav dobro zmešaj ali stopi, potem ga deni v ponvo med olje. Ko je še ta zmes prav vroča, jo zmaži na gorki prt, pa s tem boleniku vrat dobro obveži. Ko se prva obeza ohladi, se naj druga na vrat dene.

Sejmovi. 14. sept. sv. Ana na Krempergu; 16. sept. sv. Vid. Brašlovce, Ruše; 21. sept. Lučane, sv. Peter pri Radgoni, Podsreda, Frauheim, Ormuž.

Dopisi.

Iz Kamce. (Žena v tonila). Zopet je Drava na Brestenici izvrгла mrtvo žensko truplo, katero so 27. avg. zdravniki in oblastnija iz Maribora na kamškem pokopališču razrezavali in pregledovali. Rajna bila je žena Aleša Kobalda p. d. Potrčnika, kmeta na Pernici v srenji Terl, še le 27 let stara. Prišel je mož rajne nesrečnice k g. župniku v Kamco 28. avg., in je sam sledeče pravil: „Moja žena ni bila kaj prida, z menoj nezadovoljna, je tudi rada pijančevala. Akoravno nama je hiša dvakrat pogorela, se vendar ni spametovala. Rada bi se me bila znebila in me je celó zastrupiti htela. Čudna so božja pota, kar je meni želela, to je njo zadelo. Želela mi je smrt, morala pa poprej vmreti, kakor jaz; 16. avg. je šla v Tribunje k teti po izposojene denarje. Preden se pelje čez Dravo, spiše 1 $\frac{1}{2}$ litra vina in tako napojena sedi v čolnihu, in ker jo je vino mikalo na vse kraje, telebi iz njega v Dravo in se vtopi.“ Po izjavi moža je tudi imela nekaj denarjev pri sebi, o teh pa v Kamci nismo ničesar slišali. Zopet očitiden dokaz: kdor drugemu jamo koplje, sam v njo pade. Kako življenje, taka smrt!

Iz Lembaha nad Mariborom. (Ogenj) je bil na malo gospojnico v Lembahu na večer ob 6., ki so ga menda otroci zanetili, pogorelo je gospodarsko poslopje vdove H. Kaloh, in je bilo zavarovano. K sreči je bilo vreme tiho in mirno, sosedje in blagi gostje iz Maribora, gospodi in gospé, so naglo prihiteli in pomagali gasiti, da se sosedna poslopja niso vnela. Bodi tedaj blagim gasilcem in gasilkam v imenu pogorelke, sosedov in cele srenje presrčna zahvala izrečena in stotni „Bog plati!“

Iz Doliča. († Sebastijan Poznič). Naša fara je zgubila po prezgodajšnji smrti svojega duhovnega pastirja, blagega gospoda, ki so le preradi več za ljudi žrtvovali, kakor so zmogli. Podružnico sv. Mohora v Kozjaku so čisto vso prenarodili, farnej cerkvi priskrbeli novih dobro vbranih zvonov, postavili novo župnijsko poslopje in farovž, v katerem so pa komaj leta dni stanovali. Pastirvali so pri nas 11 let. Zastarela bolezen, katero so seboj prinesli, jih je večkrat nadlegovala. Naposled jih v nedeljo 29. julija zjutra ob 5. uri zadene mrtvud tako hudo, da niso nič zastopnega spregovoriti mogli. To je trpelo cele 3 tedne, dokler jih ni smrt trpljenja rešila 19. avg. ob 5. uri zgodaj. Vkljub močnemu deževju zbralo se je 21. avg. 27 duhovnih tovaršev in velika množica ljudstva, ki so telo rajnega gospoda sprevaljali h pogrebu. Rajni so se narodili l. 1831 pri sv. Andreju nad Polzelo; bili so v mešnika posvečeni l. 1858., živeli še ne celih 48 let. Naj počivajo v miru, Bog jim povrni vse, kar so nas svoje farmane dobrega storili!

J. V.

Iz Hotinje vesi zunaj Maribora. Starodavna je navada, da ljudje ondi, kder se je kaka nesreča